

Vergaderjaar 2009–2010

29 754

Terrorismebestrijding

Nr. 189

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 april 2010

Hierbij bied ik u cijferoverzichten van het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) over 2009 aan (zie bijlage). Ik heb het KLPD verzocht om naast een overzicht van het aantal legale en illegale acties op het gebied van dierenrechtenactivisme en -extremisme, ook overzichten op te stellen voor linksactivisme en -extremisme en rechtsactivisme en -extremisme.

In deze brief wordt aangesloten bij eerder door het Kabinet gehanteerde definities. De gehanteerde begrippen luiden als volgt:

- *Activisme* is de benaming voor het fenomeen waarbij personen of groepen op buitenparlementaire wijze maar binnen de grenzen van de wet, streven naar bepaalde idealen.
- *Extremisme* is het fenomeen waarbij personen of groepen, bij het streven naar bepaalde idealen, bewust over de grenzen van de wet gaan en (al dan niet gewelddadige) illegale acties plegen.

De overheid heeft geen problemen met activisme. Demonstraties en betogingen zijn uitingsvormen van één van de kernwaarden van onze samenleving, de vrijheid van meningsuiting. Extremisme is echter een bron van zorg, aangezien hierbij gebruik gemaakt wordt van illegale of ondemocratische middelen.

Dierenrechtenactivisme en -extremisme

In 2009 heeft er in januari één homevisit in relatie tot dierenrechtenextremisme plaatsgevonden. Opvallend is dat na de aankondiging van het kabinet dat de aanpak van dierenrechtenextremisme geïntensiveerd zou worden¹ en de publicatie van de AIVD «Dierenrechtenextremisme in Nederland, gefragmenteerd maar groeiende» in april 2009 er verder in 2009 geen «homevisits» meer hebben plaatsgevonden.

De stijging in het aantal homevisits is in het verleden door de AIVD in verband gebracht met de oprichting van de Nederlandse tak van Stop Huntingdon Animal Cruelty (Shac-Nederland). De AIVD meldt dat deze Nederlandse tak inmiddels niet meer bestaat. De personen die daarbinnen

¹ TK 2008–2009, 29 754 nr. 143.

actief waren zijn nu (weer) actief bij Respect voor Dieren. Of dit betekent dat minder vaak gekozen zal worden voor homevisits of dat er slechts sprake is van een tijdelijke pauze zal nog moeten blijken.

In 2009 heeft dierenrechtenextremisme intensieve aandacht gekregen van politie en het Openbaar Ministerie. Bij de Nationale Recherche is capaciteit vrijgemaakt voor de opsporing van dierenrechtenextremisten. Dit heeft inmiddels geresulteerd in meerdere aanhoudingen. In verband met een nertsensbevrijdingsactie in Stavennisse in maart 2009 zijn drie personen aangehouden, waarvan er twee verder vervolgd worden. In oktober 2009 is tijdens een nertsensbevrijdingsactie in het Gelderse Barchem een dierenrechtenextremist op heterdaad aangehouden. Inmiddels zijn nog drie andere verdachten gearresteerd. Zoals aangekondigd in het Operationeel Actieplan 2010 Polarisatie en Radicalisering¹ wordt de geïntensiverde aanpak van dierenrechtenextremisme in 2010 gecontinueerd.

Rechtsactivisme en -extremisme

Uit de cijfers blijkt dat rechtsextremisme zich vooral manifesteert als openbare-ordeprobleem (o.a. vernielingen, vandalisme, hangjongerenoverlast, al dan niet in combinatie met drank- en drugsproblematiek). Dat verklaart ook waarom, in een door mijn Ministerie uitgezette enquête onder Nederlandse gemeenten, veel gemeenten problemen blijken te ervaren met rechtsactivisme of rechtsextremisme.² Ongeveer 72% van de gemeenten die zeggen met radicalisering te maken te hebben, gaven aan met een dergelijke problematiek te worstelen (versus 39% met islamitisch extremisme).

De rechtsactivistische en extremistische uitingen leveren een serieuze openbare-ordeproblematiek op, die veel politie-inzet en andere gemeenschapsmiddelen kost.

De aard (ideologische verdergaande radicalisering) en omvang van de problematiek is echter volgens de AIVD niet van dien aard dat er gesproken kan worden van een bedreiging van de nationale veiligheid, aangezien het hier vooral gaat om een jeugd- of subcultuur waarbij geen sprake is van verdergaande radicalisering naar rechtsextremistische ideologieën.

Linksactivisme en -extremisme

De AIVD constateert dat het verzet tegen het Nederlandse vreemdelingen- en asielbeleid sinds enige jaren weer structureel is en steeds verder radicaliseert. Daarmee is dit de meest in het oog springende vorm van linksextremisme. In oktober 2009 bracht de AIVD hierover een notitie uit, «Het vuur van het verzet». De kabinetsreactie op dit rapport is in december 2009 aan de Tweede Kamer verzonden³.

De modus operandi van deze groep extremisten en die van dierenrechtenextremisten vertoont overeenkomsten. Evenals bij de strijd voor dierenrechten is bij het verzet tegen asiel- en vreemdelingenbeleid sprake van een verwevenheid van legale en illegale activiteiten. De werkwijze bestaat uit illegale acties die gepaard gaan met bedreigingen, intimidatie en «homevisits». Daarbij kunnen ook toeleveranciers of indirect betrokkenen het doelwit van deze acties zijn. Zo gaat het bij asielgerelateerd extremisme vaak om bedreigingen aan het adres van mensen die betrokken zijn bij de bouw van uitzet- of detentiecentra. Er wordt vaak schade aan objecten aangericht en in sommige gevallen is sprake van ernstige bedreigingen.

¹ TK 2009–2010, 29 754 nr. 175.

² Enquete is te vinden op <http://www.nuansa.nl/documentatie/beleidsstukken/onderzoeksbevindingen-van-het-onderzoek-naar-polarisatie-en-radicalisering-op-lokaal-niveau>

³ TK 2009–2010, 29 754 nr. 175.

Hoewel de werkwijze vrijwel identiek is, heeft de AIVD op dit moment geen aanwijzingen dat er structurele verbanden bestaan tussen personen die betrokken zijn bij het verzet tegen asiel- en vreemdelingenbeleid en bij dierenrechtenextremisten.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
E. M. H. Hirsch Ballin

Toelichting

Bij de cijfers dienen enkele kanttekeningen te worden gemaakt. Ten eerste kan er sprake zijn van een na-ijleffect. De oorzaak hiervan is dat informatie over incidenten later dan de pleeg- of incidentdatum wordt aangeleverd door de regiokorpsen. Hierbij kan gedacht worden aan een incident dat leidt tot een operationeel opsporingsonderzoek. Om het operationele afbreukrisico te minimaliseren kan een korps wachten met melden. Ten tweede kan het voorkomen dat een incident dat al is gemeld, door aanvullende informatie, tot een andere categorie blijkt te behoren.

Overzicht dierenrechtenactivisme en -extremisme 2009**Legale acties¹**

<i>Totaal</i>	167
---------------	------------

Illegale acties²

Verboden demonstraties	0
Bedreiging	9
Brandstichting	0
Huis/Lokaal vredebreuk	9
Mishandeling	1
Openlijke geweldpleging	2
Vernieling	23
<i>waarvan op privé adres</i>	1
<i>waarbij dieren zijn vrijgelaten</i>	3
Wapenbezit	0
Overig	1
<i>Totaal</i>	45

¹ Onder legale acties vallen onder andere bijeenkomsten, demonstraties en openbare uitingen

² Indien een illegale actie op een priveadres heeft plaatsgevonden wordt dit in de tabel aangegeven

Overzicht rechtsactivisme en -extremisme 2009**Legale acties**

<i>Totaal</i>	80
---------------	-----------

Illegale acties

Verboden demonstraties	0
Bedreiging	8
Brandstichting	2
Huis/Lokaal vredebreuk	3
Mishandeling	4
Openlijke geweldpleging	10
Vernieling	133
Wapenbezit	2
Overige	1
<i>Totaal</i>	163

Overzicht links activisme en -extremisme per ideologische stroming (2009)

Legale acties	Totaal 2009	Alge- meen	Anar- chisme	Anti- Fascis- me	Anti- Globa- lisme	Anti- Kern- energie	Anti- Milita- risme	Anti- Uitzet- beleid	Gen tech	Kraak bewe- ging	Milieu
Totaal	104	15	6	13	0	7	7	36	0	6	14
Illegale acties											
Verboden demonstraties	6	0	0	1	0	0	0	1	0	2	2
Bedreiging	4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3
Brandstichting	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Huis/Lokaal vredebreuk	48	0	0	0	0	2	3	3	0	39	1
Mishandeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Openlijke geweldpleging	8	0	0	5	0	0	0	1	0	2	0
Vernieling	17	1	1	3	0	0	0	5	2	5	0
<i>waarvan op privé- adres</i>	2	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Wapenbezit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige	4	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1
<i>Totaal</i>	88	2	2	10	0	2	3	12	2	48	7